

Ekonomisk Debatts 50 första år

När Ekonomisk Debatt, en tidskrift om samhällsekonomiska frågor på svenska, började ges ut 1973 var det kanske inte särskilt troligt att den skulle fortsätta att ges ut i samma utformning under 50 år med åtta nummer om året. Så blev dock fallet. Denna inledande artikel visar på både stabiliteten och utvecklingen hos Ekonomisk Debatt. Många har läst och många har medverkat under åren. En mycket viktig roll har redaktörerna haft med ett omväxlande och stimulerande arbete. Vi har bitt ett antal av dem att berätta om hur det var att arbeta som redaktörer. Deras berättelser följer efter denna inledande artikel.

ESKIL WADENSJÖ

är professor i nationalekonomi vid Institutet för social forskning (SOFI), Stockholms universitet. Eskil.wadensjo@sofi.su.se

1. Starten 1973

När *Ekonomisk Debatt* startades 1973 hade det funnits och fanns det en del tidskrifter med inriktning mot ekonomiska frågor men ingen riktad till en bred läsekrets bestående av alla de som var intresserade av ekonomiska frågor. Det fanns naturligtvis andra källor till kunskap om ekonomiska frågor som offentliga utredningar som ofta var mycket omfattande och dagstidningsartiklar som ofta var korta. Men det saknades en mellanform. *Ekonomisk Debatt* kunde därför fylla en väsentlig funktion. Se Sandelin (1973) för en genomgång av de tidskrifter som var föregångare till *Ekonomisk Debatt*. Det som kanske är överraskande sett i efterhand är att man redan första året kunde fylla åtta nummer med ett mycket varierat innehåll och att det gick att göra också i fortsättningen. Det visar att många var angelägna att delta i debatten om samhällsekonomin och också på ett intensivt arbete av de som åtog sig att vara redaktörer för tidskriften. I början var det en redaktör, sedan blev det två som i regel var redaktörer under två år tillsammans, medan det nu är organiserat så att det sker en gradvis förnyelse. Varje år lämnar den redaktör som suttit i två år sitt uppdrag, medan den som varit redaktör i ett år fortsätter ett år till. Det är ett spännande och intressant arbete att vara redaktör för *Ekonomisk Debatt*. Hur arbetet har varit varierat över tid. Vi har därför bitt ett antal redaktörer från olika perioder att berätta om sina erfarenheter. De redovisas i detta nummer efter denna inledande artikel. Men vi ska först ge en översikt över hur strukturen för *Ekonomisk Debatt* är, dvs vilka olika typer av bidrag som finns i tidskriften, för att sedan redovisa en del statistiska uppgifter.

Jag vill tack de sommarassistenter på IFN som arbetat med registret för *Ekonomisk Debatt* under 2021, 2022 och 2023, och speciellt Ana Tramosljanin för att hon tagit fram tabeller och figurer baserade på registret.

2. De olika delarna av innehållet i *Ekonomisk Debatt*

Artiklar

Huvuddelen av ett nummer av *Ekonomisk Debatt* består av ett antal artiklar. Antalet artiklar varierar men är oftast mellan fyra och sju, men de kan i en del nummer och speciellt i temanummer vara betydligt fler. De flesta artiklar är mellan sju och tio sidor, men också det varierar. De allra flesta artiklarna är skrivna på ett sätt som gör att de går att läsa även för de som inte har en mer omfattande utbildning i nationalekonomi. De refererar oftare till de modeller och skattningsmetoder som de bygger på än att de presenterar dem i detalj. Syftet är att artiklarna ska vara lätt tillgängliga för många läsare. Detta att artiklarna är lättlästa gör också att de i många fall har kunnat användas som litteratur för undervisningen på grundnivån i nationalekonomi som komplement till läroböcker.

Artiklarna behandlar ofta dagsaktuella frågor inom samhällsekonomin och kan kanske på det sättet öka intresset för studier i ämnet nationalekonomi. Det skulle vara intressant med en kartläggning av i vilken utsträckning artiklar i *Ekonomisk Debatt* används i undervisningen. De flesta artiklarna är skrivna av personer verksamma vid institutioner eller institut med inriktning mot nationalekonomi vid olika universitet och högskolor i Sverige. Men det förekommer också artiklar av de som är forskare i andra ämnen och av nationalekonomer som är verksamma utanför universiteten vid forskningsinstitut som IFAU och IFN, departement, myndigheter eller arbetsmarknadens organisationer samt av forskare verksamma vid universitet i andra länder.

Forum

Förutom artikeldelen finns en del benämnd Forum som också innehåller artiklar som i regel är betydligt kortare. De består främst av kortare artiklar av debattkaraktär och av debattinlägg till tidigare artiklar i tidskriften och då ofta med åtföljande svar av den eller de som blivit kritiserade. Forum bidrar till att göra debatten i nationalekonomiska frågor mer levande och initierad.

Ekonomporträtt

Något som är utmärkande för *Ekonomisk Debatt* är ekonomporträttet. De första fem publicerades 1987. Totalt har det under de femtio första åren med *Ekonomisk Debatt* blivit över 70 porträtt. Det är dock inte så pass många som har fått sina porträtt då det finns ett temanummer om Assar Lindbeck med 14 kortare artiklar och att Bertil Ohlin och Ingemar Ståhl fått vardera två porträtt. Det finns också en artikel som behandlar flera ekonomer. De allra flesta porträtten avser nationalekonomer som varit verksamma i Sverige. Det finns dock några undantag. Till det ska också läggas att det finns presentationer av ekonomipristagare regelbundet i nummer åtta varje år.

De flesta nationalekonomer som var verksamma under sjuttonhundratalet och artonhundratalet i Sverige och som gjort avtryck har porträt-

terats liksom många av de professorer som var verksamma under de första fem decennierna av 1900-talet. Det finns dock en hel del som fortfarande inte har fått sina porträtt. Jag kan här nämna Emil Sommarin, Johan Åkerman, Carsten Welinder, Eli Heckscher, Erik Lundberg, Alf Johansson och Torsten Gårdlund som några exempel för vilka det skulle vara intressant att få porträtt. Det skulle också vara intressant med en presentation av den första kvinnan som disputerade i nationalekonomi i Sverige, Margit Cassel, och en presentation av Dag Hammarskjölds insatser som nationalekonom. Sedan finns det naturligtvis flera som avlidit under de senaste decennierna som också borde få sina ekonomporträtt.

Ledare

Under *Ekonomisk Debatts* första år publicerades endast två ledare; en i det första numret som presenterade den nya tidskriften och en i det sista numret då tidskriftens första år sammanfattades. Båda var skrivna av redaktören för *Ekonomisk Debatt* Nils Lundgren. Från det andra året och framåt finns det ledare i varje nummer. Under 1974, 1975 och 1976 fanns det en ledare i varje nummer skriven av redaktören. Från 1977 och framåt är ledarna skrivna förutom av redaktörerna också av andra medlemmar av redaktionen. Det var under en del år också vanligt med underledare. Ledarna har i regel behandlat dagsaktuella problem.

Temanummer

Temanummer introducerade redan 1974, *Ekonomisk Debatts* andra år. Och det året med hela två temanummer. Ett var benämnt ”Ingen domedag” och handlade om energi- och råvarukrisen, medan ett andra temanummer handlade om bostadsmarknaden, benämnt ”Bostadsextra”. Bland ämnen för temanummer kan nämnas två om löntagarfonder från 1976 och 1981 samt flera som behandlade olika aspekter av arbetsmarknaden från 1996, 2001, 2004, 2006, 2007 och 2015. Andra frågor som behandlats i temanummer är ekonomiska kriser, jämlikhet, skatter och EMU. År 2020 behandlade temanumret coronakrisen. En styrka med temanumren är att det i ett och samma nummer behandlas flera olika aspekter på samma aktuella fråga.

Recensioner

Något som har funnits länge i *Ekonomisk Debatt* är recensionerna. Det är ofta flera recensioner i ett och samma nummer av tidskriften. Det som framför allt täcks är utgivningen av nationalekonomisk litteratur i Sverige inklusive offentliga utredningar som behandlar ekonomiska frågor. Jämfört med recensionerna i dagspressen är de i *Ekonomisk Debatt* i regel betydligt längre och författade av de som är mycket väl insatta i det ämne som behandlas i den recenserade boken. Det finns också recensioner av ekonomisk litteratur utgiven i andra länder, främst publicerade i de nordiska grannländerna samt i Storbritannien och USA men också av en del arbeten utgivna i andra länder och på andra språk än de skandinaviska språken eller engelska.

Ämne	1973– 77	1978– 82	1983– 87	1988– 92	1993– 97	1998– 2002	2003– 07	2008– 12	2013– 17	2018– 22
A. Allmänt, undervisning i nationalekonomi	38	42	27	27	44	63	64	43	33	65
B. Doktrinhistoria och nationalekonomisk metodologi	14	25	61	60	65	34	60	41	34	65
C. Matematiska och kvantitativa metoder	0	13	9	14	29	9	45	2	28	21
D. Mikroekonomi	34	19	30	31	30	54	54	32	79	88
E. Makroekonomi och penningteori	108	150	109	72	71	75	84	56	128	102
F. Internationell ekonomi	64	67	46	60	41	29	51	42	42	20
G. Finansiell ekonomi	23	52	50	62	34	40	38	28	67	33
H. Offentlig ekonomi	177	157	154	145	132	109	122	150	237	194
I. Hälsovård, utbildning samt socialvård och social service	32	35	44	36	53	22	29	75	89	80
J. Arbetsmarknadsekonomi och befolkningsekonomi	60	60	90	119	117	75	138	122	126	172
K. Rättsekonomi	3	15	13	3	7	7	14	8	32	32
L. Industriell ekonomi	26	33	22	42	31	39	41	35	35	42
M. Företagsekonomi	21	8	13	12	9	6	4	13	31	30
N. Ekonomisk historia	1	23	13	7	11	43	16	9	25	49
O. Ekonomisk utveckling, teknologiska förändringar och tillväxt	98	58	45	78	69	51	58	49	106	98
P. Ekonomiska system	72	35	26	44	43	3	16	14	30	19
Q. Jordbruks- och naturresursekonomi	93	41	67	65	27	16	28	43	38	48
R. Regionalekonomi	29	29	27	53	27	36	30	11	13	13
S. Andra frågor, kultur-ekonomi	9	23	27	31	38	68	24	19	36	43

Tabell 1 Källa: *Ekonomisk Debatt*s artikelregister.
Antal artiklar per ämneskategori, 5-års intervaller

3. Områden som behandlats i *Ekonomisk Debatt*

Artiklarna i *Ekonomisk Debatt* behandlar många olika områden. I tabell 1 finns en fördelning efter ett antal områden. Vi ser att de tre områden som har flest artiklar är "Offentlig ekonomi", "Arbetsmarknadsekonomi och befolkningsekonomi" och "Makroekonomi och penningteori". Det finns vissa variationer över tiden. Så ökar antalet artiklar som handlar om "Arbetsmarknadsekonomi och befolkningsekonomi" klart över tiden. Det kan kopplas till ett ökat intresse både för utvecklingen av sysselsättningen

och av den internationella migrationen. Det är färre artiklar inom området ”Matematiska och kvantitativa metoder” – ett område där det kanske är svårare att göra arbeten som är lättillgängliga för många. Vi ser också att det finns artiklar som kan hänföras till andra discipliner än nationalekonomi nämligen företagsekonomi och ekonomisk historia. Det tabellen framför allt visar att det finns artiklar som behandlar många olika områden.

4. Vem har skrivit i *Ekonomisk Debatt*?

Många har över åren medverkat i *Ekonomisk Debatt*. Det finns en trendmässig ökning från 57 medverkande det första året, 1973, till 124 medverkande det sista året undersökningen omfattar, dvs 2022 (se tabell 2). Det finns betydande variationer över tiden. Det vi också kan se av tabellen är att det varje år finns medverkande som gör det för första gången. Så medverkade t ex 40 för första gången 2021 och 36 för första gången 2022. Det visar att *Ekonomisk Debatt* hela tiden lockar nya författare till att medverka.

Även om det är många som medverkat är det så att många endast har medverkat vid ett tillfälle (976 personer) medan en del har medverkat vid många tillfällen. Så har t ex 34 personer medverkat 26 gånger eller vid fler tillfällen (se tabell 3).

I tabell 4 redovisas vilka som har medverkat vid minst 25 tillfällen inklusive ledarartiklar. Om vi ser på medverkan exklusive ledarartiklar har jag tillsammans med Bo Sandelin, Magnus Henrekson, Roland Andersson och Lars Jonung medverkat 50 gånger eller fler. Gemensamt för fyra av oss fem är att vi startade våra studier i nationalekonomi vid Lunds universitet. Det gäller också de två kvinnor som är med på listan – Agneta Kruse och Ann-Charlotte Ståhlberg (de har 20 respektive 28 artiklar exklusive ledarartiklar).

5. Kvinnor som medverkat i *Ekonomisk Debatt*

Männen har utgjort en majoritet bland nationalekonomer under mycket lång tid. De flesta professorer och lektorer har varit och är fortfarande män, även om andelen kvinnor med denna typ av tjänster gradvis har ökat. Under 1920-talet disputerade två kvinnor i nationalekonomi, Margit Cassel och Karin Kock. Sedan dröjde det till 1970-talet innan några kvinnor disputerade i nationalekonomi. Figur 1 visar utvecklingen av andelen kvinnor av de som skrivit i *Ekonomisk Debatt* under 1973–2022. Det framgår att den finns en trendmässig ökning men att andelen fortfarande endast varierar mellan 20 och 25 procent.

En närliggande fråga är om kvinnor och män skriver om samma frågor. Se tabell 5 för ett svar på den frågan. Den visar att andelen artiklar som är skrivna av kvinnor är högst inom ”Hälsovård, utbildning samt socialvård och social service” och ”Arbetsmarknadsekonomi och befolkningsekonomi”. Andelen är däremot betydligt lägre inom ”Ekonomiska system”, ”Makroekonomi och penningteori samt ”Industriell ekonomi”.

Tabell 2
Antal medverkande
i *Ekonomisk Debatt*
1973–2022

Årgång	Antal medverkande	Antal som medverk- ar för första gången	Antal med sitt senaste bidrag i årgången
1973	57	57	13
1974	76	56	22
1975	65	29	14
1976	74	36	23
1977	73	35	21
1978	81	36	23
1979	84	40	25
1980	99	43	25
1981	100	48	42
1982	83	39	35
1983	84	31	20
1984	79	20	16
1985	79	32	15
1986	111	44	27
1987	102	26	21
1988	104	33	32
1989	99	36	25
1990	104	39	36
1991	106	36	40
1992	90	29	38
1993	88	28	23
1994	113	38	44
1995	84	38	38
1996	79	25	27
1997	54	18	20
1998	73	14	22
1999	62	27	24
2000	103	39	41
2001	70	25	19
2002	96	44	42
2003	89	39	35
2004	89	31	31
2005	93	35	27
2006	101	39	34
2007	95	37	33
2008	93	34	35
2009	95	34	33
2010	81	24	32
2011	95	32	32

Årgång	Antal medverkande	Antal som medverkade för första gången	Antal med sitt senaste bidrag i årgången
2012	97	32	23
2013	109	44	46
2014	96	33	40
2015	109	43	56
2016	90	28	37
2017	101	28	47
2018	113	35	51
2019	104	38	55
2020	114	39	68
2021	123	40	90
2022	124	36	124

Tabell 2
forts

Källa: Ekonomisk Debatts artikelregister.

Antal gånger	Antal personer (inklusive ledarartiklar)	Antal personer (exklusive ledarartiklar)
1	976	984
2	274	278
3	132	131
4	81	83
5	41	43
6	43	49
7	26	23
8	20	22
9	21	16
10	16	10
11–15	45	45
16–20	24	18
21–25	11	12
26–30	10	6
31–	24	18

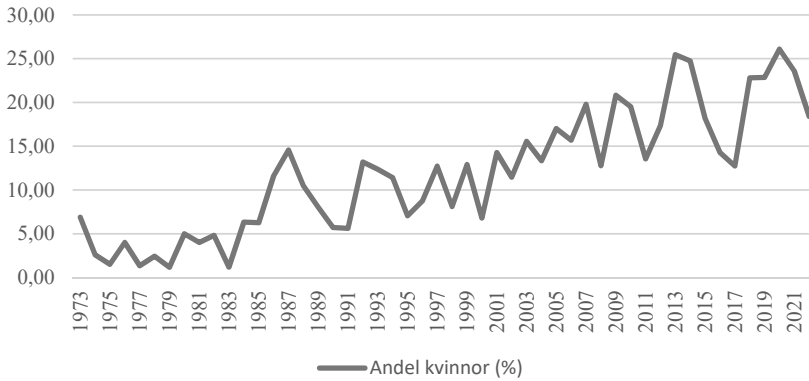
Tabell 3
Fördelning efter
hur många personer
som har medverkat
i *Ekonomisk Debatt*
1973–2022

Källa: Ekonomisk Debatts artikelregister.

Tabell 4
Personer som med-
verkat i *Ekonomisk
Debatt* vid minst 25
tillfällen under åren
1973–2022

Namn	Antal tillfällen	Antal tillfällen Exklusive ledarartiklar
Roland Andersson	56	56
Andreas Bergh	26	21
Niclas Berggren	30	6
Villy Bergström	26	21
Arne Bigsten	39	32
Anders Björklund	25	20
Pontus Braunerhjelm	33	32
Lars Calmfors	36	32
Benny Carlson	26	26
Jan Ekberg	25	24
Klas Eklund	41	41
Peter Englund	30	27
Björn Gustafsson	34	34
Carl B Hamilton	33	33
Magnus Henrekson	70	60
Lennart Hjalmarsson	29	19
Bertil Holmlund	29	26
Lars Hultkrantz	61	41
Lars Jonung	63	53
Agneta Kruse	34	20
Hans Lind	28	28
Assar Lindbeck	45	44
Mats Lundahl	43	43
Nils Lundgren	48	25
Johan A Lybeck	39	33
Henry Ohlsson	33	24
Mats Persson	56	45
Marian Radetzki	39	39
Bo Sandelin	74	64
Claes-Henric Siven	31	22
Ann-Charlotte Ståhlberg	36	28
Hans Tson Söderström	49	30
Staffan Viotti	27	18
Eskil Wadensjö	80	72
Bengt-Charister Ysander	28	19

Källa: *Ekonomisk Debatts* artikelregister.

Figur 1
Andel kvinnor av de
som skrivit i *Ekono-
misk Debatt* 1973–2022

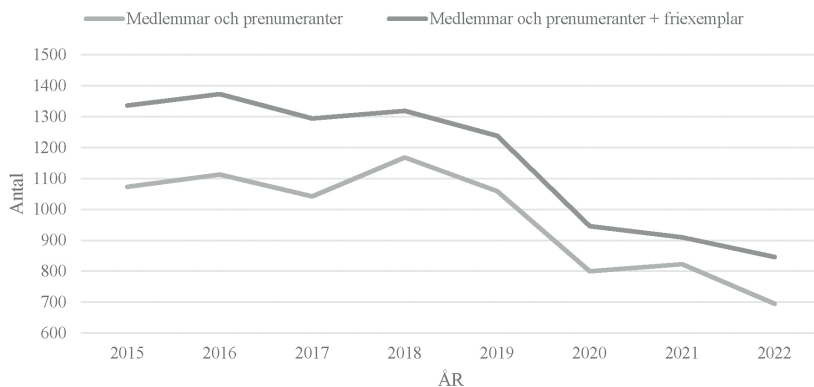
Källa: *Ekonomisk Debatts* register.

Ämne	Män	Kvinnor	Andel kvinnor (procent)
A. Allmänt, undervisning i nationalekonomi	393	53	13,49
B. Doktrinhistoria och nationalekonomisk metodologi	431	28	6,50
C. Matematiska och kvantitativa metoder	146	24	16,44
D. Mikroekonomi	382	69	18,06
E. Makroekonomi och penningteori	899	56	6,23
F. Internationell ekonomi	421	41	9,74
G. Finansiell ekonomi	393	34	8,65
H. Offentlig ekonomi	1 336	241	18,04
I. Hälsovård, utbildning samt socialvård och social service	391	104	26,60
J. Arbetsmarknadsekonomi och befolknings-ekonomi	879	200	22,75
K. Rättsekonomi	117	17	14,53
L. Industriell ekonomi	325	21	6,46
M. Företagsekonomi	133	14	10,53
N. Ekonomisk historia	176	21	11,93
O. Ekonomisk utveckling, teknologiska förändringar och tillväxt	648	62	9,57
P. Ekonomiska system	290	12	4,14
Q. Jordbruks- och naturresursekonomi	420	46	10,95
R. Regionalekonomi	241	27	11,20
S. Andra frågor, kulturekonomi	276	42	15,22

Tabell 5
Andel kvinnor per
ämne i *Ekonomisk
Debatt* 1973–2022

Källa: *Ekonomisk Debatts* artikelregister.

Figur 2
Antal utskickade
exemplar av *Ekono-
misk Debatt* 2015–
2022

Källa: Ekonomisk Debatts register.

6. Hur mycket läses *Ekonomisk Debatt*?

Det finns inget enkelt sätt att avgöra hur många som läser *Ekonomisk Debatt* eller olika bidrag i tidskriften. Tillgång till tidskriften finns dels genom den tryckta versionen men nu sedan ett antal år också genom en möjlighet att ladda ner och läsa artiklar. Vi ska närma oss ett svar på denna fråga genom att först se på antalet utskickade exemplar av *Ekonomisk Debatt* (se figur 2). Det framgår av figuren att antalet har minskat under den tid som den täcker, dvs mellan 2015 och 2022. En del av förklaringen är att en del medlemmar i Nationalekonomiska Föreningen nöjer sig med att ha den nedladdningsbara versionen av tidskriften.

Tyvärr har *Ekonomisk Debatt* ingen bra nedladdningsstatistik för olika bidrag. Vi kan alltså t ex inte se i vilken utsträckning artiklar i äldre årgångar laddas ner. Det vi har är nedladdningstal för bidrag i tidskriften under 2021 och 2022. I tabell 6 redovisas de tio mest nedladdade bidragen. Den visar att bland de tio mest nedladdade bidragen finns såväl artiklar, forumartiklar, bokrecensioner som ledare. Det pekar på att samtliga avdelningar av tidskriften mötes av intresse. Allra mest nedladdad var en bokrecension.

7. *Ekonomisk Debatt* framåt i tiden

Ekonomisk Debatt första 50 år visar både på en stor stabilitet men också på en betydande utveckling. Formatet har varit detsamma under de femtio åren men det har samtidigt skett en förnyelse och många nya medarbetare har tillkommit och även många läsare. Det finns goda förutsättningar för ett fortsatt utvecklande arbete med tidskriften. Det finns t ex hela tiden nya utmaningar där temanummer kan bidra. Och det finns hela tiden frågor som behöver följas och debatteras. Det är också viktigt att fortsatt följa utgivning av litteratur som behandlar samhällsekonomiska frågor. För de som är och blir redaktörer för tidskriften finns hela tiden nya, angelägna och intressanta arbetsuppgifter.

			Nummer/ År	Typ	Totalt antal	Unika nedladd- ningar per session
1.	Titel	Kritik mot folkhemmets förvandling (Recension: Andreas Cervenka: Girig-Sverige – så blev folkhemmet ett paradiset för superrika)	7/2022	Bokrecension	1261	709
	Författare	Anders Vredin				
2.	Titel	Investeringarna i Norrland, vätgasstålet och hur EU:s nya miljöpolitik leder till miljönationalism	6/2021	Inlägg	825	507
	Författare	Magnus Henrekson, Christian Sandström och Carl Alm				
3.	Titel	Fördelningsdebatten inför valet 2022 – centrala frågor och försök till svar	3/2022		682	461
	Författare	Anders Björklund och Daniel Waldenström				
4.	Titel	Hur påverkar strängare straff risken för kriminalitet och andra utfall?	4/2022		640	423
	Författare	Hans Grönqvist, Susan Niknami, Märten Palme och Mikael Priks				
5.	Titel	Långsiktiga konsekvenser av ekonomisk politik i spåren av coronakrisen	8/2020		596	434
	Författare	Karolina Ekholm				
6.	Titel	Arbetsmarknadsetablering av nyanlända lågutbildade flyktingar – resultat från en experimentell studie	5/2021		493	364
	Författare	Matz Dahlberg, Johan Egebark, Ulrika Vikman och Gülay Özcan				
7.	Titel	Debatten om vårt framtida skattesystem	3/2021	Ledare	472	335
	Författare	Mikael Elinder och Lovisa Persson				
8.	Titel	Principer för en övergripande skattereform	3/2021		469	343
	Författare	Klas Eklund				
9.	Titel	Brott och straff – vad fungerar?	4/2022	Ledare	449	309
	Författare	Lars Hultkrantz och Lovisa Persson				
10.	Titel	Versaillesfreden, Keynes och den stora depressionen – skuldproblematiken i dag och för hundra år sedan	1/2021		430	297
	Författare	Claes-Henric Siven				

Källa: Ekonomisk Debatts artikelregister.

Tabell 6
Mest nedladdade av artiklar publicerade i Ekonomisk Debatt 2021 och 2022

REFERENS

Sandelin, B (1993), "Ekonomisk Debatts föregångare", i *Ekonomisk Debatt 1973–1992*, Nationalekonomiska Föreningen.